

ISSN 2307-2296

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

FINANSE
ACCOUNTING
BANKS

ФІНАНСИ
ОБЛІК
БАНКИ

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у 1998 році

Випуск
№ 1(24) • 2019

Винница • 2019

Засновник: Донецький національний університет, Обліково-фінансовий факультет

Видавець: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Друкується за рішенням Вченої ради Донецького національного університету імені Василя Стуса (протокол № 3 від 01.11.2019 р.)

Збірник містить статті, у яких висвітлюються сучасні проблеми теорії та практики фінансів, банківської системи, бухгалтерського обліку, статистики, інформаційного забезпечення управління економічними суб'єктами, розвитку фінансових ринків та інструментів.

Статті представляють інтерес для вчених, викладачів ВНЗ, аспірантів, магістрів, практичних робітників.

Редакційна колегія:

Іонін Є.Є. – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Беспалова А.Г. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Вишневський В.П. – д.е.н., професор, заступник директора Інституту економіки промисловості НАН України (м. Київ)

Кужелев М.О. – д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи Університету державної фіскальної служби України

Лактіонова О.А. – д.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Сидорова А.В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри бізнес-статистики та економічної кібернетики Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Андрюшків Б.М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (м. Тернопіль)

Гетьман В.Г. – д.е.н., професор, голова навчально-методичної ради по бухгалтерському обліку, аналізу і аудиту Навчально-методичного об'єднання ВНЗ Росії (м. Москва)

Мищенко В.І. – д.е.н., професор, директор Центру наукових досліджень НБУ Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ)

Азаренкова Г.М. – д.е.н., професор, заступник директора Харківського інституту банківської справи, університету банківської справи НБУ (м. Харків)

Алексєєнко Л.М. – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування Тернопільського національного економічного університету

Костирко Л.А. – д.е.н., професор, професор кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана (м. Київ)

Косова Т.Д. – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів та моделювання економічних систем Класичного приватного університету (м. Запоріжжя)

Хаджинов І.В. – д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Білан Юрій (Yuriy Bilan), ад'юнкт кафедри мікроекономіки Щецинського університету (Польща), кандидат економічних наук, доцент, Ph.D

Ів-Лоран Грізі (Yves-Laurent Grize), University of Applied Sciences, School of Engineering, Switzerland (д.е.н., професор; Університет прикладних наук, Інженерна школа, Швейцарія)

Науковий журнал заснований у 1998 р., зареєстрований у 2017 році (свідоцтво КВ № 22781-12681ПР) Видається за рішенням Вченої ради Донецького національного університету імені Василя Стуса. Науковий журнал включений ВАК України до переліку спеціалізованих видань з економіки (№ 1-05/7 від 09.06.1999 р. Бюлетень ВАК України № 4, 1999 р.), перереєстрований наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2016 р.

Періодичність видання: 1 раз на рік.

Адреса редакції: 21009, м. Вінниця, вул. Академіка Янгеля, 4.
тел. (050) 925-83-21 e-mail: finance-period.div@donnu.edu.ua
Електронна копія збірника у Національній бібліотеці ім. В.І. Вернадського:
http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fub/index.html

З М І С Т

Беспалова А.Г.	8
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	
Беспалова А.Г.	
УПРАВЛЕНИЕ РИСКАМИ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ	
Bespalova A.	
INSURANCE COMPANY RISK MANAGEMENT	
Гевлич Л.Л.	17
КОНЦЕПЦІЯ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЧИННИК ВИБОРУ МЕТОДИКИ АУДИТУ	
Гевлич Л.Л.	
КОНЦЕПЦИЯ ЖИЗНЕННОГО ЦИКЛА ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР ВЫБОРА МЕТОДИКИ АУДИТА	
Hevlych L.	
CONCEPT OF THE ENTERPRISE' LIFE CYCLE AS A FACTOR OF THE AUDITING METHODS SELECTION	
Громко Є.О., Матвійчук В.І.	28
ФІНАНСОВИЙ БОРГ ПІДПРИЄМСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ ТА ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ	
Громко Е.А., Матвийчук В.И.	
ФИНАНСОВЫЙ ДОЛГ ПРЕДПРИЯТИЯ: ОСОБЕННОСТИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ	
Hromko Y., Matviychuk V.	
FINANCIAL DEBT OF THE ENTERPRISE: FEATURES OF ORIGIN AND ASSESSMENT APPROACH	
Гуменюк Р.П.	39
СВІТОВИЙ ДОСВІД МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ	
Гуменюк Р.П.	
МИРОВОЙ ОПЫТ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ	
Humeniuk R.	
WORLD EXPERIENCE OF FINANCIAL SUPPORT MECHANISMS OF THE ARMED FORCES	
Карпова Т.	48
IMPROVEMENT OF BANK'S CREDIT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TECHNOLOGIES	
Карпова Т.С.	

ВДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Карпова Т.С.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КРЕДИТНОЙ ПОЛИТИКИ БАНКА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Олійник Л.В.

57

РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Олейник Л.В.

РАЗВИТИЕ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В БАНКОВСКОМ СЕКТОРЕ УКРАИНЫ

Oliinyk L.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY DEVELOPMENT IN THE BANKING SECTOR OF UKRAINE

Руденок О.О., Лактіонова О.А.

68

ОЦІНКА КОНЦЕНТРАЦІЇ ВЛАСНОСТІ В КОРПОРАТИВНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Руденок О.А., Лактионова А.А.

ОЦЕНКА КОНЦЕНТРАЦИИ СОБСТВЕННОСТИ В КОРПОРАТИВНОМ СЕКТОРЕ УКРАИНЫ

Rudenok O., Laktionova A.

ESTIMATION OF OWNERSHIP CONCENTRATION IN THE CORPORATE SECTOR OF UKRAINE

Рабокoнь Ю.С., Томчук О.Ф.

76

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Рабокoнь Ю.С., Томчук Е.Ф.

АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗАПАСОВ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Rabokon Y., Tomchuk E.

ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF THE USE OF INVENTORIES IN THE ENTERPRISE

Рязанцева Ю. І., Томчук О.Ф.

87

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Рязанцева Ю.И., Томчук Е.Ф.

АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ АРЕНДНЫХ ОПЕРАЦИЙ НА ФИНАНСОВОЕ СОСТОЯНИЕ И ФИНАНСОВЫЙ РЕЗУЛЬТАТ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Riazanceva Y., Tomchuk E.

**ANALYSIS OF THE IMPACT OF RENTAL OPERATIONS ON THE
FINANCIAL STATUS AND THE FINANCIAL RESULT OF THE ACTIVITY
OF THE ENTERPRISE**

- Томчук О.Ф., Сидоренко Е.А. 94
**МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ
ЗАБОРГОВАНОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**
- Томчук Е. Ф., Сидоренко И. М.
**МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ АНАЛИЗА ДЕБИТОРСКОЙ
ЗАДОЛЖЕННОСТИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ**
- Tomchuk E., Sydorenko I.
**METHODS OF CONDUCTING AN ACCOUNT OF DEBT RECEIVABLES IN
THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM**
- Юрчишена Л.В., Шевчук Ю.І. 102
**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ФІСКАЛЬНИЙ
ПОТЕНЦІАЛ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ**
- Юрчишена Л.В., Шевчук Ю.И.
**КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ АДМИНИСТРИРОВАНИЯ И
ФИСКАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АКЦИЗНОГО НАЛОГА В УКРАИНЕ**
- Yurchishena L., Shevchuk Yu.
**CONCEPTUAL BASIS OF ADMINISTRATION AND FISCAL POTENTIAL
OF EXCISE TAX IN UKRAINE**
- Волкова Н.І., Кульбіда В.А. 113
**ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ НА
СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**
- Волкова Н.И., Кульбида В.А.
**ОСОБЕННОСТИ БАНКОВСКОГО КРЕДИТОВАНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ
НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ**
- Volkova N., Kulbida V.
**FEATURES OF BANK LOANING OF ENTERPRISES AT THE PRESENT
STAGE**
- Сидорова А.В. 123
**ЗОВНІШНІЙ БОРГ УРАЇНИ: ОЦІНЮВАННЯ, МОДЕЛЮВАННЯ ТА
ПРОГНОЗУВАННЯ**
- Сидорова А.В.
**ВНЕШНИЙ ДОЛГ УКРАИНЫ: ОЦЕНКА,
МОДЕЛИРОВАНИЕ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ**
- Sydorova A.
EXTERNAL DEBT OF UKRAINE: ASSESSMENT, MODELING AND

FORECASTING

- Іонін Є.Є. 129
ДІАГНОСТИКА ВІДПОВІДНОСТІ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАЗОВИМ КОНЦЕПЦІЯМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
Ионин Е.Е.
ДИАГНОСТИКА СООТВЕТСТВИЯ ПЛАТЕЖЕ-СПОСОБНОСТИ БАЗОВЫМ КОНЦЕПЦИЯМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА
Ionin E.
DIAGNOSTIC OF COMPLIANCE WITH PAYABILITY TO BASIC CONCEPTS OF ACCOUNTING
- Савченко М.В. 138
КРЕДИТИ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ДЖЕРЕЛО СТАБІЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
Савченко М.В.
КРЕДИТЫ МЕЖДУНАРОДНЫХ ФИНАНСОВЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ КАК ИСТОЧНИК СТАБИЛИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ
Savchenko M.
LOANS TO INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS AS THE SOURCE OF STABILIZATION OF THE FINANCIAL SYSTEM OF UKRAINE
- Тарасенко Л. 148
EFFICIENCY OF ENTERPRISE'S ACTIVITY: ESSENCE, GENESIS, CONTENT OF APPROACHES
Тарасенко Л.О.
ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, ГЕНЕЗИС, ЗМІСТ ПІДХОДІВ
Тарасенко Л.А.
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ: СУЩНОСТЬ, ГЕНЕЗИС, СОДЕРЖАНИЕ ПОДХОДОВ
- Разборська О.О., Лесік Л.С. 158
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СУДЖЕННЯ В СФЕРІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТОРСЬКОЇ ПРАКТИКИ
Разборская Е.А., Лесик Л.С.
ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СУДЖЕНИЯ В СФЕРЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И АУДИТОРСКОЙ ПРАКТИКИ

Razborska E., Lesik L.

FORMATION OF PROFESSIONAL JUDGMENT IN THE SPHERE OF ACCOUNTING AND AUDIT PRACTICE

Юрчишена Л.В., Саницька О.Ю.

169

АНАЛІЗ ЄДИНОГО ПОДАТКУ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Юрчишена Л.В., Саницкая О.Ю.

АНАЛИЗ ЕДИНОГО НАЛОГА В ФОРМИРОВАНИИ ДОХОДОВ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ УКРАИНЫ

Yurchishena L., Sanytska O.

ANALYSIS OF THE SINGLE TAX IN THE LOCAL BUDGETS OF UKRAINE

Калачик А.В., Томчук В.В.

179

ERP СИСТЕМИ ТА ЇХ МІСЦЕ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

Калачик А.В., Томчук В.В.

ERP СИСТЕМЫ И ИХ МЕСТО В УПРАВЛЕНЧЕСКОМ УЧЕТЕ

Kalachyk A., Tomchuk V.

ERP SYSTEMS AND THEIR PLACES IN MANAGEMENT ACCOUNTING

DOI: <http://dx.doi.org/10.31558/2307-2296.2019.1.15>

УДК 341.215.2:336

Савченко М. В., д.е.н., професор, Донецький національний університет імені Василя Стуса

КРЕДИТИ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ДЖЕРЕЛО СТАБІЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

В статті досліджено вплив кредитів міжнародних фінансових організацій на фінансову систему України. Проаналізовано динаміку обсягів фінансових ресурсів, залучених від міжнародних фінансових організацій та МВФ для реалізації інвестиційних проєктів України. Розглянуто позитивні і негативні сторони кредитування країни МВФ.

В статті обґрунтовано, що зовнішні запозичення є одним із реальних інструментів пом'якшення фінансових проблем та пожевлення фінансової кон'юнктури в країні. Визначені чинники, що можуть призвести до загострення фінансової кризи: неефективний механізм залучення та використання позик, дефіцит державного бюджету та платіжного балансу.

Здійснена спроба побудови моделі зв'язку між обсягами кредитування міжнародними фінансовими організаціями та станом (профіцит/дефіцит) Державного бюджету України, офіційним курсом гривні до долара США, офіційними резервними активами Національного банку України. Основним науковим результатом дослідження стало прогнозування всіх факторних ознак побудованої моделі обсягів кредитування міжнародними фінансовими організаціями та на їх основі визначено рівень кредитування на наступний рік.

Ключові слова: міжнародна фінансова організація, кредити, співробітництво, МВФ, МБРР, ЄБРР, ЄІБ.

Рис. 8, Табл.5, Літ. 2.

Савченко М. В.

КРЕДИТЫ МЕЖДУНАРОДНЫХ ФИНАНСОВЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ КАК ИСТОЧНИК СТАБИЛИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

В статье исследовано влияние кредитов международных финансовых организаций на финансовую систему Украины. Проанализирована динамика объемов финансовых ресурсов, привлеченных от международных финансовых организаций и МВФ для реализации инвестиционных проектов Украины. Рассмотрены положительные и отрицательные стороны кредитования страны МВФ.

В статье обосновано, что внешние заимствования являются одним из реальных инструментов смягчения финансовых проблем и оживления финансовой конъюнктуры в стране. Определены факторы, которые могут привести к обострению финансового кризиса: неэффективный механизм привлечения и использования займов, дефицит государственного бюджета и платежного баланса.

Построена модель связи между объемами кредитования международными финансовыми организациями и состоянием (профицит / дефицит) Государственного бюджета Украины, официальному курсу гривни к доллару США, официальным резервными активами Национального банка Украины. Основным научным результатом исследования стало прогнозирование всех факторных признаков построенной модели объемов кредитования международными финансовыми организациями и на их основе определен уровень кредитования на следующий год.

Ключевые слова: международная финансовая организация, кредиты, сотрудничество, МВФ, МБРР, ЕБРР, ЕИБ.

Savchenko M.

LOANS TO INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS AS THE SOURCE OF STABILIZATION OF THE FINANCIAL SYSTEM OF UKRAINE

The article investigates the impact of international financial institutions' loans on the financial system of Ukraine. The dynamics of financial resources attracted from international financial organizations and the IMF for the implementation of investment projects of Ukraine are analyzed. Positive and negative aspects of IMF lending are considered.

The article argues that external borrowing is one of the real tools to alleviate financial problems and revitalize the financial situation in the country. Factors that may exacerbate the financial crisis are identified: inefficient mechanism for attracting and using loans, deficits of the state budget and the balance of payments.

An attempt has been made to build a model of correlation between lending volumes by international financial institutions and the state (surplus / deficit) of the State Budget of Ukraine, the official hryvnia to US dollar), official reserve assets of the National Bank of Ukraine. The main scientific result of the study was the forecasting of all factor features of the model of lending volumes of international financial institutions and the level of lending for the next year was determined.

Keywords: international financial organization, loans, cooperation, IMF, IBRD, EBRD, EIB.

Постановка проблеми. В умовах глобалізаційних викликів поступової популярності набирають питання зовнішньої фінансової допомоги, направленої на покращення добробуту населення та економічний розвиток держав. Згідно з Цілями розвитку тисячоліття основними результатами співпраці країн з міжнародними фінансовими організаціями є трансформація народного господарства, впровадження новітніх інноваційних технологій, зміни економічного, політичного та соціального характеру та як результат покращення життя населення та подолання бідності. У наукових колах висловлюються різні позиції щодо наслідків такої фінансової допомоги та насамперед негативних для країн та суспільства.

Складність на шляху фінансової стабілізації та економічного зростання України значно зумовлена дефіцитом фінансових ресурсів. Останнім часом вітчизняні підприємства та установи корпоративного сектору частіше звертаються за додатковими ресурсами до світових фінансових ринків. Маючи високий нереалізований економічний потенціал Україні доцільніше розширяти можливості залучення фінансування міжнародними фінансовими організаціями з урахуванням системної диверсифікації форм і джерел надходження запозичених коштів. Все це вимагає переосмислення ролі міжнародних фінансових організацій у фінансуванні проектів у державному секторі України, а також осучаснення механізмів відповідного співробітництва, що допоможе оптимізувати використання зовнішніх кредитних ресурсів для потреб розвитку країни.

Однією з важливих науково-практичних проблем, яка постала перед наукою і потребує невідкладного вирішення, є нагальна необхідність розроблення науково обґрунтованої концепції і ефективної стратегії співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями.

Головними перевагами таких запозичень з погляду практиків є доступ до значних грошових ресурсів, відносно низька їх вартість і триваліші (порівняно з внутрішніми) терміни залучення. Зовнішні запозичення є одним із реальних інструментів пом'якшення фінансових проблем та пожвавлення фінансової кон'юнктури в країні, але неефективний механізм залучення та використання позик, дефіцит державного бюджету та платіжного

балансу є чинниками, що можуть призвести до загострення фінансової кризи і краху фінансової системи країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження проблеми правового аналізу міжнародних фінансових організацій як суб'єктів фінансової системи України проаналізовано в роботах таких науковців, як: Ю. В. Гаруст, Т. В. Кобзева, Т. В. Кожухова, А. С. Марина, Я. І. Чайковський та інші.

Разом з тим вивчення опублікованих за досліджуваною проблемою робіт дозволило зробити висновок про те, що існує низка теоретичних і практичних питань взаємодії України з міжнародними фінансовими організаціями, які ще не повною мірою вивчені, досліджені та узагальнені.

Мета статті полягає у обґрунтуванні моделювання обсягів зовнішнього кредитування для забезпечення економічного розвитку країни й уникненні при цьому макроекономічних труднощів і проблем платіжного балансу в майбутньому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні роль міжнародних фінансових організацій дуже важко недооцінити, бо вони є найважливішою формою реалізації міжнародних відносин та джерелом стабілізації фінансової системи держави.

Сьогодні Україна є членом багатьох міжнародних фінансових організацій. Для того, щоб визначити механізми співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями, знайти найвигідніші форми такого співробітництва, необхідно провести аналіз результатів співпраці, виявити недоліки та розробити шляхи їх усунення.

За роки незалежності в Україні вже склалися тенденції до співпраці з окремими міжнародними фінансовими організаціями, причому систематичне кредитування держава отримує від Міжнародного банку реконструкції та розвитку (далі – МБРР), Європейського банку реконструкції та розвитку (далі – ЄБРР), Європейського інвестиційного банку (далі – ЄІБ) (рис. 1).

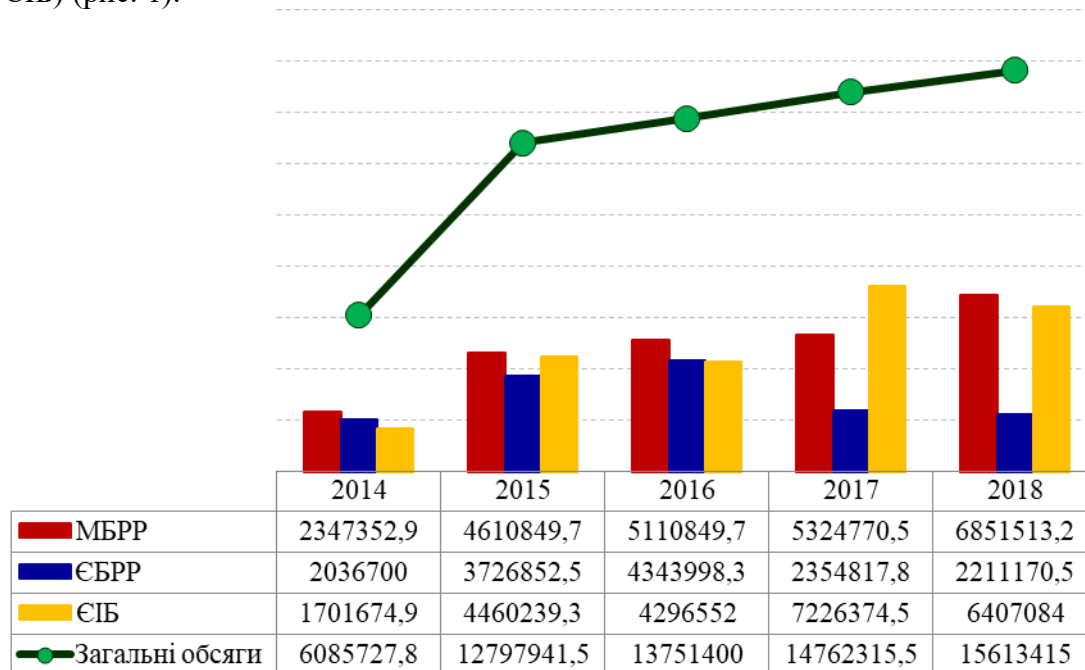

Рисунок 1 – Динаміка обсягів фінансових ресурсів, залучених від міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів у 2014–2018 рр., тис. грн

Джерело: складено автором

За даними рис. 1 видно, що обсягів фінансових ресурсів, залучених від міжнародних фінансових організацій мають позитивну динаміку. Взагалі за роки співпраці Україна отримала від Європейського Союзу (далі – ЄС) 12 млрд євро та від Світового банку (далі – СБ) 11,9 млрд дол. США.

Країна отримує кошти і на безповоротній основі. Так, у 2018 р. офіційні трансферти від ЄС, урядів, іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ наданосклали 2 372 523,8 тис. грн.

Спираючись на вищезначене можна стверджувати, що сьогодні, міжнародні фінансові відносини стали складовою фінансової системи країни з приводу акумулювання, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів та міжнародних фінансових потоків.

Закон України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства за гарантіями інвестицій» № 2402-ХІІ від 03.06.1992 р. поклав початок співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями, найбільш привабливим для України при цьому виступив Міжнародний валютний фонд [1].

Україна активно співпрацює з МВФ, використовуючи його фінансові і технічні ресурси з метою досягнення макроекономічної стабілізації та створення необхідних передумов для проведення економічних реформ.

Таке співробітництво здійснювалось переважно в рамках реалізації восьми програм – STF (системна трансформаційна позика), «Stand-by» (стабілізаційна позика, механізм розширеного фінансування (позика на підтримку розвитку), попереджувальний «Stand-by».

Загальний обсяг затвердженої суми та фактично виданих кредитів Міжнародним Валютним Фондом для України за весь період їх співпраці, розрахований на основі даних офіційних сайтів організацій, наведено на рис. 2.

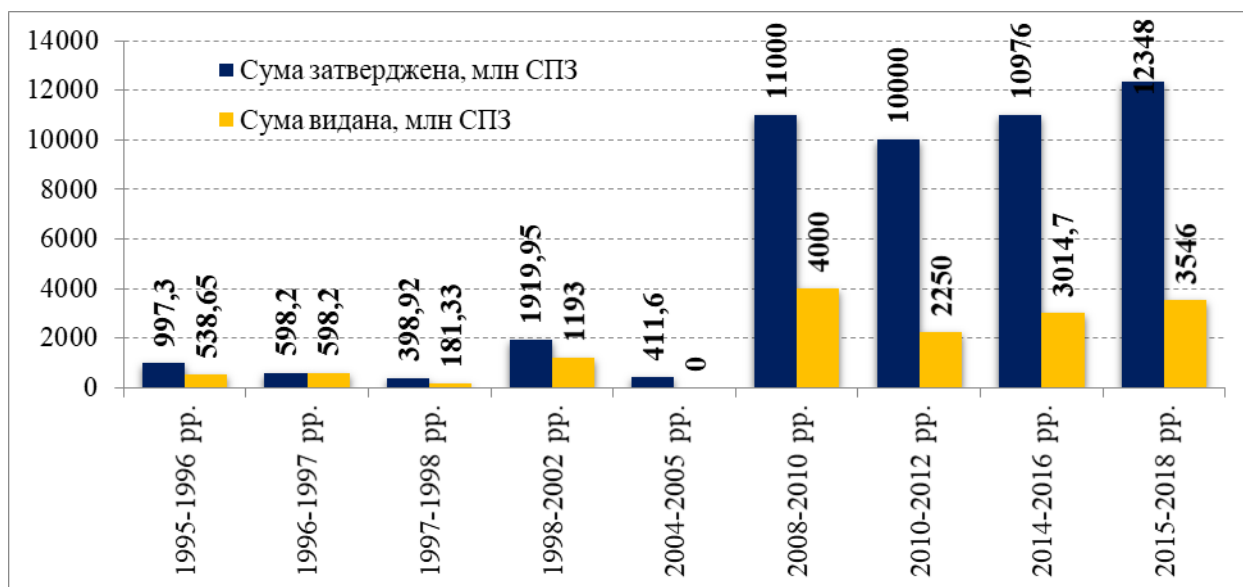

Рисунок 2 – Обсяги кредитування України МВФ в 1995-2018 рр., млн СПЗ

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Оскільки Україна перейшла від програми «Stand-by», яка застосовується для подолання короткострокових проблем платіжного балансу, до Механізму Розширеного Фінансування

з розряду комбінованої фінансової підтримки (пільговий), то це свідчить про те, що Україна зіткнулась з довгостроковими проблемами платіжного балансу, для яких і призначений EFF.

Як будь-яке явище в цьому світі, кредитування від МВФ має свої як позитивні так і негативні сторони. Серед позитивного впливу МВФ на Україну можна виділити на ступні пункти:

- за кожен подальший транш Україна має виконати певні умови для його отримання, серед яких і реформування. Отже, кредити МВФ стимулюють реформування в Україні. Яка якість проведення цих реформ це уже інше питання;
- за активного залучення коштів МВФ НБУ мав змогу сформувати золотовалютні резерви;
- щороку на основі даних, які Україна зобов'язалась надавати після підписання угоди про членство в МВФ, проводиться аналіз стану економіки України;
- під впливом МВФ набули чинності антикорупційні закони та розпочало свою діяльність Антикорупційне бюро. Що свідчить про перші позитивні зрушення в боротьбі з корупцією в країні;
- була модернізована фіскальна політика;
- під впливом МВФ НБУ почав активно контролювати діяльність комерційних банків, проводити регулярні обстеження.

Серед негативних чинників впливу можна виділити:

- стрімке зростання зовнішнього боргу України, який починаючи з 2014 р. збільшився вчетверо. Створення негативного іміджу країні – показує її неплатоспроможність;
- проведення пенсійної реформи та зростання вартості комунальних платежів, спричинило масове соціальне невдоволення;
- як би там не було, але фактом залишається те, що реформи по суті проводяться за гроші, які надає МВФ, що свідчить про некомпетентність влади.

Головною проблемою співробітництва України та МВФ на сучасному етапі відносин є нераціональне використання коштів, отриманих в кредит. Адже переважна кількість ресурсів спрямовується саме на «залатання дір» в бюджеті та підтримці торговельного балансу, а не сприяє розвитку, наприклад, секторів промисловості чи сільського господарства для реального росту економіки, збільшуючи зовнішню заборгованість країни.

У світовій практиці оцінка рівня зовнішньої заборгованості країни здійснюється з погляду економічного розвитку держави у зіставленні з основними макроекономічними показниками. У контексті цього здійснена спроба побудови модельзв'язку між обсягами кредитування міжнародними фінансовими організаціями (y) та станом (профіцит/дефіцит) Державного бюджету України (x_1), офіційним курсом гривні до долара США (x_2), офіційними резервними активами Національного банку України (x_3) (табл. 1).

Використовуючи метод найменших квадратів для множинної регресії отримані такі значення невідомих параметрів рівняння:

$$y = 2442,4 - 0,31x_1 + 8,99x_2 + 0,27x_3 \quad (1)$$

Таблиця 1 – Основні макроекономічні показники України за 2003-2018 рр.

Роки	Загальний обсяг кредитування, міжнародними фінансовими організаціями, млн дол. США (y)	Сальдо державного бюджету, млн грн (x_1)	Офіційний курс гривні до долара США, грн за 100 дол. США (x_2)	Офіційні резервні активи, млн дол. США (x_3)
2003	10690	-1043,1	533,27	6943
2004	12154	-10217,0	531,92	9715
2005	11672	-7945,7	512,47	19391
2006	12664	-3777,0	505,00	22358
2007	13848	-9843,0	505,00	32479
2008	18544	-12500,7	770,00	31543
2009	26519	-35517,2	798,50	26505
2010	34760	-64265,5	793,56	34576
2011	37475	-23558,0	796,76	31795
2012	38659	-53445,2	799,10	24546
2013	37536	-64707,6	799,30	20416
2014	38792	-78052,8	1188,67	7533
2015	43445	-45167,5	2184,47	13300
2016	45605	-70130,2	2555,13	15539
2017	48989	-47849,6	2659,66	18808
2018	50462	-59247,9	2720,05	20820

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Перевірка моделі на адекватність дозволила обчислити певні її характеристики (табл. 2).

Таблиця 2 – Характеристики моделі

Характеристики моделі	Значення	Характеристики моделі	Значення
Коефіцієнт множинної кореляції (R_{xy})	0,952	Парні коефіцієнти кореляції: в т.ч.	
Коефіцієнт детермінації (d)	0,905	1) Сальдо державного бюджету (r_{x_1y})	-0,857
F-критерій розрахунковий ($F_{розр}$)	38,299	2) Офіційний курс гривні до долара США (r_{x_2y})	0,806
Коефіцієнти еластичності, %: в т.ч.		3) Офіційні резервні активи (r_{x_3y})	-0,014
$E_{i1} =$	0,384		
$E_{i2} =$	0,348		
$E_{i3} =$	0,186		

Джерело: розраховано автором

За даними табл. 2 можна зробити висновки:

1) між чинниками, які досліджувались в моделі та обсягами міжнародного кредитування існує досить міцний зв'язок ($R_{xy} = 0,952$);

2) коефіцієнт детермінації свідчить, що 90,5 % зміни обсягу міжнародних запозичень залежить від факторів, які включені до моделі, а 9,5 % – це вплив інших

чинників, що наразі не досліджувались. Серед них можна виділити сальдо платіжного балансу, обсяг ВВП, інфляційні очікування, стабілізація економічної ситуації в країні тощо;

3) попарні коефіцієнти кореляції вказують, що найбільший зв'язок ($r_{x,y} = -0,857$) існує між обсягом кредитів міжнародних фінансових організацій та сальдом державного бюджету. Значення коефіцієнта парної кореляції показує: чим більшим є бюджетний дефіцит, тим у більших стають розміри міжнародних кредитів міжнародних фінансових організацій (рис. 3, 4).

Рисунок 3 – Середній темп зростання обсягів кредитування України міжнародними фінансовими організаціями в 2003-2018 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. 1

Рисунок 4 – Вплив зміни курсу гривні до долара США на темп зростання обсягів міжнародного кредитування України в 2003-2017 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. 1

Тому на виконання зазначених функцій та збільшення розмірів золотовалютних резервів органам грошово-кредитного регулювання доводиться шукати можливості залучення іноземної валюти через позики на зовнішніх світових ринках ($r_{x3y} = -0,014$). При цьому, значну роль також відіграє і курс гривні відносно долара США ($r_{x2y} = 0,806$).

Поряд з цим, зв'язок між обсягом міжнародних запозичень та дефіцитом (-), профіцитом (+) Державного бюджету України ($r_{x1y} = -0,857$) є оберненим і свідчить про збільшення кредитів для покриття витрат в умовах зростання дефіциту Державного бюджету.

Перевірка розрахованих коефіцієнтів на значущість за критерієм Фішера підтвердили адекватність моделі (1) статистичним даним (рис. 5).

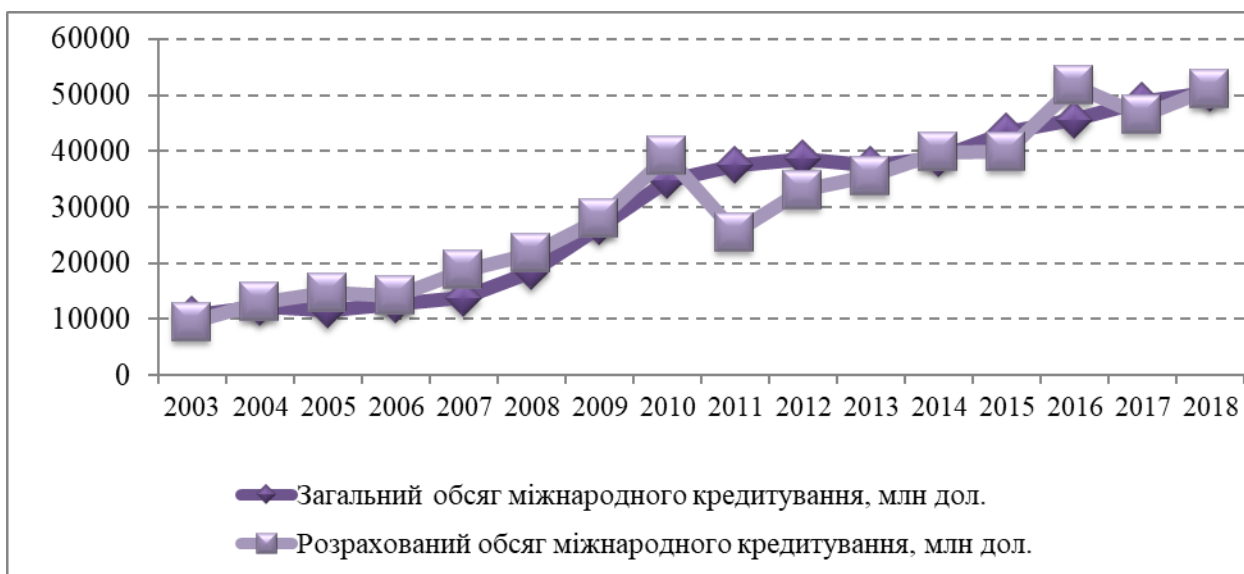

Рисунок 5 – Графік фактичних і розрахункових значень обсягу кредитування України міжнародними фінансовими організаціями в 2003-2018 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Це також ілюструє рис. 5, на якому спостерігається незначне відхилення фактичного й розрахункового значення обсягу кредитування міжнародними фінансовими організаціями, а обчислені коефіцієнти еластичності дозволяють здійснити економічну інтерпретацію моделі, яка наведена в табл. 3.

Таблиця 3 – Економічна інтерпретація моделі загального обсягу кредитування міжнародними фінансовими організаціями України

Фактор	Напрямок зміни	Кількісні значення зміни	Наслідки	Кількісні значення наслідків
1. Дефіцит (-), профіцит (+) Державного бюджету	Збільшення дефіциту	1%	Збільшення обсягу зовнішніх запозичень	0,384
2. Офіційний курс гривні до долара США	Знецінення гривні	1%	Збільшення обсягу міжнародних кредитів	0,348
3. Офіційні резервні активи	Зростання резервів	1%	Збільшення обсягу позик на світових ринках	0,186

Джерело: побудовано автором

Для обчислення за моделлю (1) обсягу кредитування міжнародними фінансовими організаціями у 2019 р. спрогнозовано дефіцит (-), профіцит (+) Державного бюджету України, офіційний курс гривні до долара США та офіційні резервні активи (рис. 6-8, табл. 4).

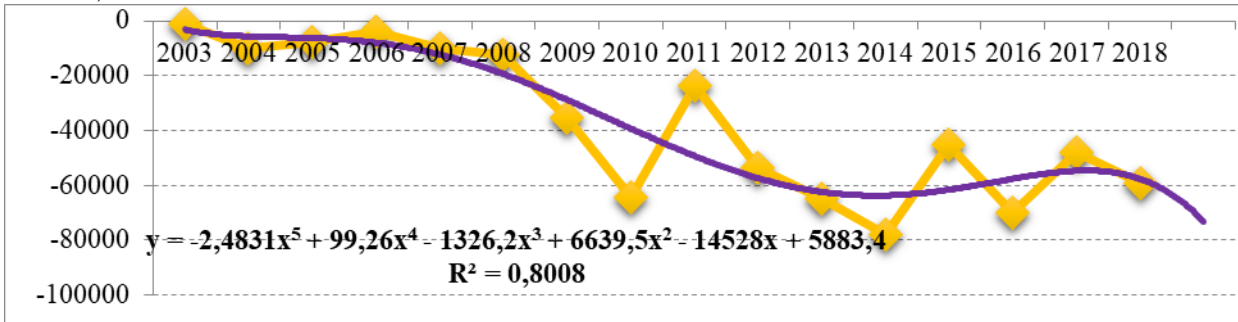

Рисунок 6 – Динаміка дефіциту (-), профіциту (+) Державного бюджету України в 2003-2018 рр., млн грн

Джерело: побудовано автором за даними табл. 1

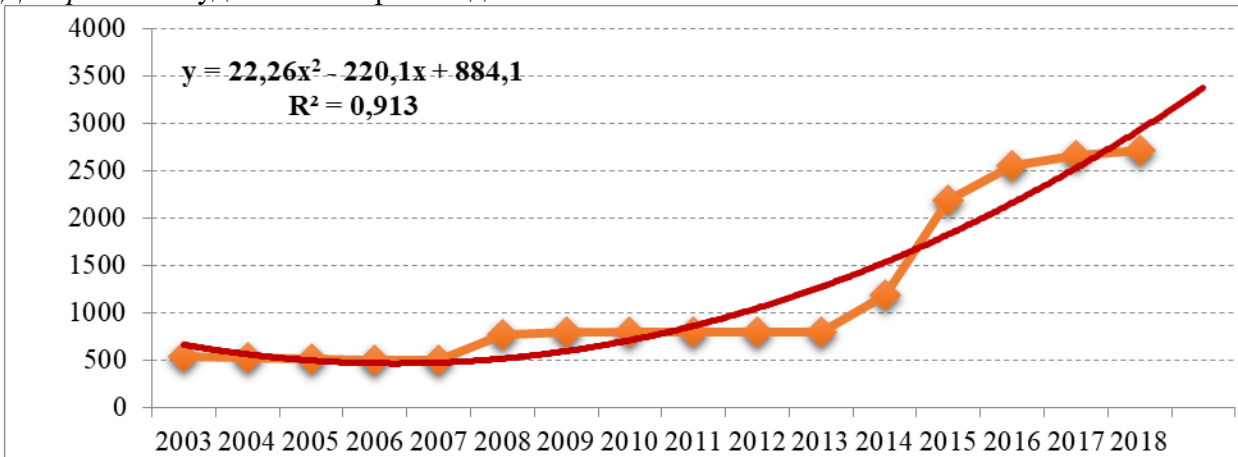

Рисунок 7 – Динаміка офіційного курсу гривні до долара США в 2003-2018 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. 1

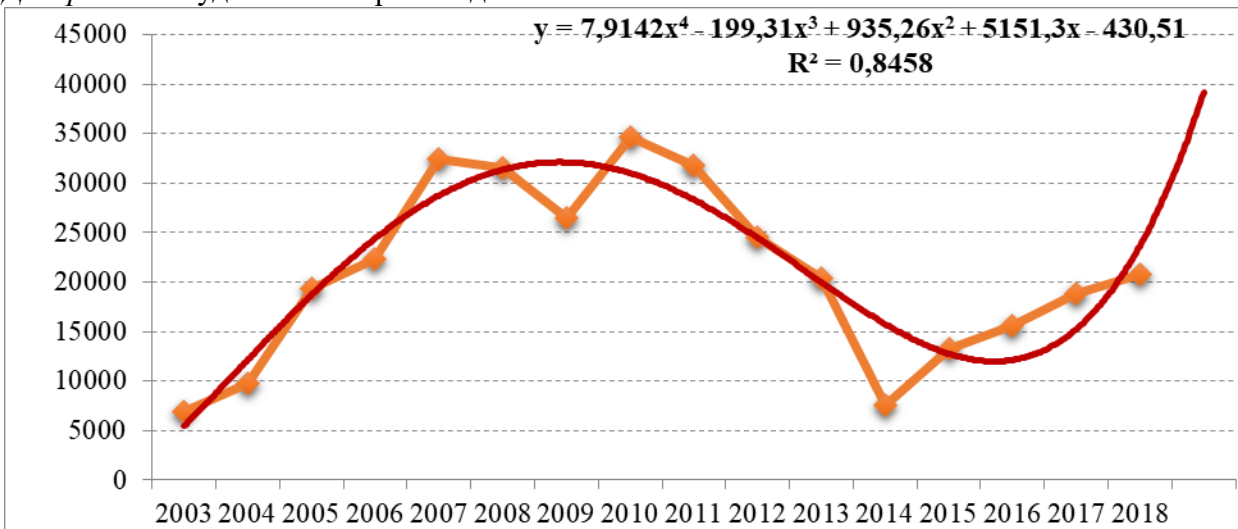

Рисунок 8 – Динаміка офіційних резервів в 2003-2018 рр., млн дол.

Джерело: побудовано автором за даними табл. 1

Таблиця 4 – Прогнозні значення факторів моделі загального обсягу кредитування України міжнародними фінансовими організаціями

Показники	Модель	Прогноз на 2019 р.
Дефіцит (-), профіцит (+) Державного бюджету, млн грн	$y = -2,4831x^5 + 99,26x^4 - 1326,2x^3 + 6639,5x^2 - 14528x + 5883,4$	-73250,2
Офіційний курс до долара США, на кінець періоду грн. за 100 дол. США	$y = 22,26x^2 - 220,1x + 884,1$	3575,5
Офіційні резервні активи, млн дол. США	$y = 7,9142x^4 - 199,31x^3 + 935,26x^2 + 5151,3x - 430,5$	39223,6

Джерело: розраховано автором

Підставивши отримані результати у модель (1) маємо у короткостроковому періоді прогнозний обсяг кредитування України міжнародними фінансовими організаціями (табл. 5).

Таблиця 5 – Прогноз обсягу кредитування України міжнародними фінансовими організаціями

	2018	2019	Відхилення	
			млн дол.	%
Загальний обсяг кредитування, млн дол. США	50462,0	67884,0	17422,0	34,5

Джерело: розраховано автором

Підставивши отримані результати у модель (1) розраховано у короткостроковому періоді прогнозний обсяг міжнародного кредитування України. Отже, протягом 2019 р. зовнішні запозичення можуть зрости більше, ніж на 34,5 % і скласти 67884,0 млн дол.

Висновки. Таким чином, для забезпечення сталого економічного зростання і зниження фінансових ризиків Україна потребує вирішення низки важливих питань і має протистояти як зовнішнім, так і внутрішнім викликам. Як свідчить практика, продовження співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями є доцільним і виправданим. Проте для підвищення ефективності кредитів міжнародних фінансових організацій в Україні необхідно подальше вдосконалення організації залучення, використання й погашення позик, обмеження й поступова відмова від іноземних кредитів на покриття дефіциту бюджету, коли дефіцит утворюється не за рахунок розширення інвестицій; забезпечення незв'язаного характеру кредитів, щоб позики стимулювали національне виробництво, а не використовувалися для імпорту товарів тощо. Відповідно, співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями та установами, спрямоване на залучення фінансових коштів, сприяє підвищенню стабільності фінансової системи України.

Література:

1. Закон України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства за гарантіями інвестицій» № 2402-ХІІ від 03.06.1992 р. *Верховна Рада України* URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2402-12/>
2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://kved.ukrstat.gov.ua/>

засобами, техобслуговування і ремонт обладнання, контролінг інвестицій і продаж активів, заміна основних засобів і амортизація, управління інвестиціями.

4. Управління проектами PS – призначений для моніторингу проектів, що мають довгострокову основу і високий рівень складності. За його допомогою здійснюється планування і управління. Ключові об'єкти даного прикладного модуля: контроль фінансових засобів і ресурсів, контроль якості, управління часовими даними, інформаційна система управління проектами.

5. Управління виробництвом PP - використовується для організації планування та управління виробництвом продукції, довгострокового планування, розробки виробничої програми. Ключові елементи модуля: специфікації (BOM), технологічні карти, робочі центри (місця), планування збуту (SOP), виробниче планування (MPS), планування потреби в матеріалах (MRP), управління виробництвом (SFC), виробничі замовлення, калькуляція затрат на виріб, облік затрат за процесами, серійне виробництво, планування безперервного виробництва [6].

6. Управління матеріальними потоками MM - підтримує бізнес-процеси, що пов'язані із рухом матеріалів через інші модулі, такі як логістику, управління ланцюгами поставок, продаж і постачання, управління складом, виробництво і планування.

7. Збут SD - орієнтована на автоматизацію повсякденних операцій на різних етапах опрацювання замовлення. Модуль SD забезпечує: налаштування організаційної структури; присвоєння організаційних одиниць; визначення компонент ціноутворення.

8. Управління якістю QM - складається із інформаційної системи і системи управління якістю. Дозволяє планувати та впроваджувати процедури контролю і забезпечення якості. Функція модулю пов'язана із процесами постачання та виробництва. Ключові елементи: перевірка якості, планування якості, інформаційна система контролю якості (QMIS).

9. Технічне обслуговування та ремонт обладнання PM - допомагає автоматизувати процеси технологічного обслуговування та ремонту обладнання в компанії. Модуль ТОРО дозволяє виконувати наступні операції: ведення історії ремонту та технологічного обслуговування обладнання; планування графіку ремонту, складу ремонтних робіт, затрат на ремонт; контроль за фактичним виконанням ремонту.

10. Управління персоналом HR - інтегрована система, основними завданнями якої є виконання функції планування, аналітики і оперативного управління персоналом. Даний модуль також направлений на формування і розвиток кадрового потенціалу.

11. Управління інформаційними потоками WF (Workflow Item) - дозволяє пов'язати усі модулі із врахуванням загальних правил та процедур. Основними компонентами модуля управління інформаційними потоками є електронна пошта, система, що дозволяє управляти документами, а також універсальний класифікатор. Одиниця потоку операцій (Workflow Item) є результатом ініціації диспетчером потоку операцій окремої дії, що і запускає процес. Дані і документи, що потрапляють в систему будуть певним чином оброблені на кожному етапі із врахуванням визначеної логіки [7].

SAP Business One представляє наступний набір рішень, необхідних для автоматизації управління сучасним підприємством: оптимізація бізнес-процесів, прийняття правильних рішень і скорочення витрат. Основні можливості SAP Business One: власне, управління ресурсами підприємства; управління відносинами з клієнтами; управління електронним бізнесом. До особливостей даного продукту можна віднести:

вбудований аналіз прибутковості окремих операцій і результатів роботи з бізнес партнерами в цілому; гнучка управлінська звітність, тобто динамічні звіти з можливістю отримання розшифрування і деталізації по кожному рядку; система оповіщення та контролю бізнес-процесів, побудована від процесу, а не від бази даних; інтеграція з Microsoft Office.

Інтерфейс системи SAP Business One є досить зрозумілим, що сприяє швидкому доступу до потрібних даних в режимі online, гарантуючи високий рівень якості та точності прийнятих управлінських рішень. Використовуючи єдине джерело даних про клієнтів, компанії можуть застосовувати інструменти управлінського контролю для підвищення ефективності та прозорості процесу продажів [8].

Загалом, вище описані рішення SAP ERP направлені на покращення результативності управління бізнес-процесами, підвищення прозорості та збільшення рейтингу підприємства, а також для більш глибокого розуміння інтегрованих бізнес процесів. Варто відзначити, що всі модулі SAP ERP включені в початкову ціну.

Рішення SAP ERP встановлено в таких компаніях України: «Швидко-Україна», «Азовсталь», АТ «Укрнафта», ВАТ «Крименерго», Procter & Gamble («Проктер енд Гембл Україна»), ПАТ «Сумиобленерго», «Philips Ukraine», «Metro Cash&Carry», «FOZZY GROUP» та ін.

До прикладу, завдяки впровадженню SAP ERP на «Швидко-Україна» внутрішні комунікації компанії стали набагато кращими, значно зменшилися об'єми документообігу і простішими стали етапи виконання щоденних процедур, автоматизовано більш ніж 30 робочих місць.

Oracle Business Suite включає в себе більш ніж 150 інтегрованих програмних модулів. Функціональні блоки програми умовно можна поділити на: Oracle ERP, Oracle CRM та Oracle E-Hub (електронна комерція) – призначених для організації електронних торгових площадок. Дана система найбільше вигідна для виробничих компаній, так як управління технологічними процесами сконструйовано на найвищому рівні. Зокрема, широко представлені можливості з керування рецептурами, а саме: зберігання та зміна інформації про рецептури, формули, технологічні операції та маршрути. Зручність використання даної системи полягає в тому, що для кожного продукту можна визначити безмежну кількість рецептів з заданими правилами їх застосування на конкретному підприємстві, а рецептура продукції дозволяє визначити в одній формулі відразу декілька видів готової продукції і отримання з неї інгредієнтів для виготовлення іншого виду продукції. Іншими словами, один і той же інгредієнт може бути представлений в одній рецептурі і як виробнича продукція, і як інгредієнт [9].

Рішення Microsoft Dynamics: бюджетування та прогнозування, основний облік, відстеження часу та витрат, а також облік фондів - деякі з основних особливостей Dynamics. Дана система характеризується низькими витратами й спрощеним впровадження порівняно з іншими системами. Вона побудована на надійній інфраструктурі Microsoft і може бути легко інтегрована з безліччю бізнес-додатків Windows (наприклад: GoToMeeting, TouchMail і OneNote). Однак, підтримка Microsoft Dynamics з різними платформами обмежена, і його важко інтегрувати з іншими інструментами ніж Microsoft [10].

Український ринок ІТ характеризується присутністю безлічі вітчизняних та іноземних постачальників ERP-систем. LiveBusiness опублікували рейтинг програмних продуктів ERP для України, серед яких: OneBox, 1C:ERP, MS [Dynamics ERP](#), [IT-Enterprise](#), [Парус-Предприятие](#), [BAS ERP](#), [DeloPro](#), [HansaWorld](#), [Галактика ERP](#), [Tend ERP](#) [11].

Розглянемо систему [BAS ERP](#) української фірми 1С, так як саме вона введена на ринок України на противагу західним титанам SAP, Oracle, Microsoft.

[BAS ERP](#) – система призначена для автоматизації великих підприємств зі складними технологічними процесами, здатна забезпечувати потреби будь-яких масштабів починаючи від 50 робочих місць. У ній передбачена гнучка система аналізу показників ефективності. Власноруч можна встановити планові показники діяльності, фіксувати відхилення від заданого плану та моніторити позитивну та негативну динаміку.

В [BAS ERP](#) вдосконалено модуль «Бюджетування» - можна налаштовувати види звітів, отримувати розширену аналітику, прораховувати суми в декількох валютах одночасно, проводити економічні прогнози та формувати зведену звітність, сформовану на основі результатів моніторингу. Система дозволяє окрім використання «Клієнт-банк» вести документування фінансових операцій, здійснювати інвентаризацію кас і розрахункових рахунків, планувати грошові кошти з потенційним резервуванням і в цілому контролювати грошові кошти за аналітичними критеріями. Програма автоматично сповіщає про перевищення встановленого ліміту заборгованості або терміну заборгованості.

Варто відмітити, що у [BAS ERP](#) враховано критерії формування звітності не тільки за ПСБО, але й за МСФЗ (за необхідності можна здійснювати паралельне ведення обліку за двома стандартами) [13].

Загалом, в системі зроблений акцент на управлінські інструменти: звітність, ефективність бюджету, МСФЗ та ін. Закладено алгоритми теорії обмежень.

[BAS ERP](#) вже встановлено в таких компаніях України: UKRAVIT, KRAFT Deckensysteme Ukraine, "Витекс Украина", Абботт, «Металл Холдинг», Байер, MSD (Merck) та ін.

Проаналізуємо досвід впровадження [BAS ERP](#) на прикладі групи компаній UKRAVIT. UKRAVIT – українська аграрна компанія, лідер ринку засобів захисту рослин і мікродобрив для сучасного ресурсозберігаючого землеробства та домогосподарств. Програма введена в експлуатацію з 2017 року та складається з наступних модулів: управління виробництвом, організація ремонтів, управління фінансами, бюджетування, регламентований облік, управління взаємовідносинами з клієнтами, управління закупками, управління персоналом і розрахунок заробітної плати. На разі нею активно та успішно користуються більш ніж 200 користувачів на різних ділянках [14].

На нашу думку, підприємствам доцільніше використовувати [BAS ERP](#), оскільки саме ця система найбільш адаптована під реалії української економіки. Однак, варто пам'ятати що вибір системи планування ресурсів підприємства достатньо складний процес, рішенням якого, як правило, займається спеціально сформована група по впровадженню. В цілому, потрібно знати як система працює, її недоліки та переваги використання на практиці.

З нашого погляду та на основі узагальнення наукових джерел можна виокремити такі значні переваги від впровадження ERP:

1. Доступність та узгодженість даних (один раз внесені дані стають доступними в рамках цілісної системи, що в свою чергу дозволяє уникати етапи звірки даних та додаткового підтвердження);
2. Контроль роботи працівників (спільна база даних виключає ймовірність виникнення зловживань, оскільки керівник в режимі реального часу може виявити невідповідності в показниках та їх причини);

3. Зниження ймовірності виникнення помилок пов'язаних з так званним «людським фактором», так як всі дані будуть передаватися автоматично без викривлень.

Недоліки систем є наслідками їх переваг. Вся система базується на великій кількості складних взаємодій, тому підприємство для організації роботи потребує потужного обладнання, що спричиняє за собою ряд додаткових витрат.

Ще однією проблемою є забезпечення безпеки даних. Так як в системі працюють всі підрозділи та працівники компанії, права доступу необхідно настроїти для всіх окремо. Якщо в будь-якій іншій спеціалізованій програмі зазвичай достатньо створити декілька рівнів доступу (рядовий працівник, керівник підрозділу, керівник), то система прав доступу в ERP є складною (необхідно налаштовувати доступ до модулів різних підрозділів, і в середині кожного будувати ієрархію). Складне налаштування може супроводжуватися виникненням помилок і потребує додаткового часу на тестування і доналаштування [2].

Зважаючи на глибокі перетворення ERP системи в останні роки, окреслимо основні тенденції (вектори) її розвитку у найближчому майбутньому:

1. Хмарна ERP. Хоча в секторі ERP все ще переважають локальні рішення, сьогодні це все починає змінюватися. Причини тенденції визначаються рядом об'єктивних переваг: мобільність, безпека, попереднє тестування, економія (не потрібно купувати серверне обладнання, ліцензії, розширяти ІТ-штат).

2. ERP для малого бізнесу. З появою хмарної ERP малий та середній бізнес отримає більше шансів скористатися інструментарієм оптимізації господарських процесів, оскільки її вартість набагато нижча, ніж локальної.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У теперішній час зростаючу потребу підприємств у спеціалізованому програмному забезпеченні в повній мірі можуть задовольнити ERP-системи. Вважаємо, що це одна із найкорисніших платформ у яку може та повинна інвестувати компанія, адже її використання надає ряд переваг: формалізація бізнес-процесів підприємства, автоматичне здійснення контролю за їх виконанням, зручний доступ до інформації, що необхідна працівникам, партнерам, покупцям для прийняття зважених рішень. Щодо недоліків системи ERP, то вони такі ж як і у всіх складних системах автоматизації – це безпека даних і потреба потужного серверу.

Проаналізувавши досвід впровадження SAP ERP на прикладі компанії «Швидко-Україна» та [BAS ERP](#) на прикладі компанії UKRAVIT, можна зробити висновок про ефективність впровадження системи ERP українськими компаніями.

З погляду на те, що виробники систем з управління ресурсами підприємства пропонують досить різноманітний асортимент продуктів, спрямованих на рішення різного спектра завдань, перспективами подальших досліджень може слугувати аналіз ринку систем ERP.

Література:

1. APICS (American Production and Inventory Control Society). URL: <http://www.apics.org/>
2. Что такое ERP система. URL: <https://habr.com/ru/company/trinion/blog/3-33018/>
3. Здобувач А. Бізнес-перспектива використання інформаційних технологій при реалізації ERP-проекту на підприємстві/ А. Здобувач // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – № 24.7. - с. 344-350.
4. Panorama consulting Group. URL: <https://www.panorama-consulting.com/>

5. SAP - ERP Introduction. URL: https://www.tutorialspoint.com/sap/sap_introduction.htm
6. SAP R/3 (SAP ERP) – Программная система планирования корпоративных ресурсов. URL: http://bourabai.kz/cm/sap_erp.htm
7. Дмитрів К.І. Дослідження інформаційних систем в управлінні підприємствами: досвід та перспективи. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/108776-230722-1-SM.pdf>
8. Марусей Т.В. Особливості програмного рішення SAP Business One в управлінні сучасним підприємством/ Т.В. Марусей// Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці. – 2018. -№15. – с.956-959.
9. Oracle e-Business Suite: обзор продукт. URL: <https://oracle-patches.com/oracle/products/3289-oracle-e-business-suite>
10. Порівняльний аналіз між SAP Business One та Microsoft Dynamics. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/news-2/2019/sap-business-one-microsoft-dynamics>
11. LiveBusiness. URL: <https://www.livebusiness.com.ua/tool/135>
12. TrustRadius. TOP ERP Planning Software in 2019. URL: <https://www.trustradius.com/erp>
13. [BAS ERP](#) - новий потужний інструмент для поліпшення роботи підприємства. URL:<https://buhgalter.com.ua/news/>
14. TQM SYSTEMS. URL: <http://tqm.com.ua/clients/zeppeline-projekt-erp-1c>